

CYFARFOD	PARTNERIAETH STRATEGOL PLANT A PHOBL IFANC GWYNEDD
DYDDIAD	30 Tachwedd 2009
TEITL	ADRODDIAD Y GRŴP TASG EIRIOLAETH
PWRPAS	Cyflwyno canfyddiadau ac argymhellion Grŵp Tasg Eiriolaeth.
ARGYMHELLIAD	Cymeradwyo'r argymhellion yn Rhan 10 o'r adroddiad.
AWDUR	Gwawr Davies, Swyddog Strategol Cyfranogi a Hawliau

1. Cyflwyniad

- 1.1 Sefydlwyd Grŵp Tasg Eiriolaeth ar 17 Mehefin 2009 gan Bartneriaeth Strategol Plant a Phobl Ifanc Gwynedd i adolygu'r ddarpariaeth eiriolaeth yng Ngwynedd.
- 1.2 Dros gyfnod o bump mis edrychwyd yn fanwl ar y ddarpariaeth eiriolaeth bresennol ac anghenion plant a phobl ifanc o fewn y Sir. Adnabuwyd cryfderau a gwendidau'r gwasanaeth presennol. Cyflwynir un argymhelliad o waith y Grŵp Tasg i'w ystyried a'i weithredu gan Bartneriaeth Strategol Plant a Phobl Ifanc Gwynedd.

2. Diffinio Eiriolaeth

- 2.1 Mabwysiadodd y Grŵp Tasg ddiffiniad Barnardo's o'r gair 'eiriolaeth' sef:
- "Lle mae gan bobl lais, sicrhau eu bod yn cael eu clywed,
Lle maent yn cael trafferth i siarad, golygai ddarparu cymorth
Lle nad oes ganddynt lais, golygai siarad ar eu rhan"*
- 2.2 Adnabuwyd pedwar prif fodd o ddarparu eiriolaeth i blant a phobl ifanc.
- **Eiriolaeth Ffurfiol** Eiriolaeth a ddarperir drwy weithwyr proffesiynol sy'n gweithio gyda phlant a phobl ifanc, megis athrawon, nyrsys, gweithwyr ieuencid ayb.
 - **Eiriolaeth Anffurfiol** Cefnogaeth anffurfiol drwy rieni, gofalwyr, cymdogion ayb.
 - **Eiriolaeth gan Gyfoedion** Plant a phobl ifanc yn eiriol ar ran eu cyfoedion, boed rhai wedi eu hyfforddi neu'n gwneud hynny'n anffurfiol.
 - **Eiriolaeth Broffesiynol/Annibynnol** Eiriolwyr sydd wedi eu hyfforddi yn broffesiynol i ddelio gyda materion lle nad yw llais y plentyn neu berson yn cael ei glywed.
- 2.3. Gall eiriolaeth fod yn faes eang iawn a chael ei gynnig drwy amrediad o wasanaethau. Gall cwmpasu'r agweddau isod:

Egluro
Rhoi gwybodaeth
Llywio
Gwrando
Cefnogi

Ymddatrys
Cynrychioli
Grymuso
Cynghori
Negydu

- 2.4 Fe fydd yr adroddiad hwn yn canolbwyntio, yn bennaf, ar ddarpariaeth Eiriolaeth Broffesiynol/Annibynnol oddi fewn i Wynedd. Gan hefyd gadw mewn cof yr angen i ystyried darparu gwasanaeth eiriolaeth gyflawn drwy ddefnydd o'r pedwar modd a restrwyd uchod.

3. Sefyllfa Bresennol Gwynedd

- 3.1 Darperir gwasanaeth Eiriolaeth Broffesiynol/Annibynnol yng Ngwynedd ar hyn o bryd gan ddau ddarparwr annibynnol.
- 3.2 Comisiynir Tros Gynnal gan Adrannau Gwasanaethau Cymdeithasol Cyngorau Gwynedd ac Ynys Môn i 'ddarparu gwasanaeth eiriolaeth a hawliau plant... i blant a phobl ifanc rhwng 8 a 21 mlwydd oed sy'n derbyn gwasanaeth gan yr Adrannau Gwasanaethau Cymdeithasol y ddau Gyngor (25 oed os mewn addysg bellach)'. Oherwydd diffyg cyllid, mae Adran Gwasanaethau Cyngor Gwynedd wedi gorfod gosod blaenoriaethau i Dros Gynnal o ran darparu gwasanaeth i bobl ifanc sy'n derbyn gofal (wedi eu lleoli'n allsirol ac i'r rhai o fewn y sir), plant ar y Gofrestr Amddiffyn Plant, a Phlant mewn Angen. Darperir gwasanaeth Ymwelwyr Annibynnol i Blant Mewn Gofal yn ogystal, ond ni fanteisiodd unrhyw blentyn ar y gwasanaeth yn 2008/09.
- 3.3 Comisiynir NYAS [*National Youth Advocacy Service*] gan Bartneriaeth Strategol Plant a Phobl Ifanc Gwynedd drwy Gronfa Cymorth. Darparai NYAS wasanaeth eiriolaeth yn benodol ar gyfer plant a phobl ifanc 0-25 o fewn ardaloedd Cymunedau'n Gyntaf gan ganolbwyntio ar faterion yn codi o fewn meysydd Addysg ac Iechyd.
- 3.4 Cyllideb

Darparwr	Cyllideb	Cronfa
Tros Gynnal	£43,070*	Gwasanaethau Cymdeithasol
NYAS	£50,000**	Cymorth

* Comisiynu ar y cyd gyda Môn yn cyfrannu £34,340 (£22,278 o Gyllid Craidd a £9,836 o Gronfa Loteri Fawr)

** Wedi gostyngiad ym Mawrth 2009 o £79,181

- 3.5 Nifer o ymholiadau am wasanaeth a nifer o blant a phobl ifanc yn gymwys i dderbyn gwasanaeth*

Darparwr	07/08		08/09	
	Ymholiadau	Yn gymwys	Ymholiadau	Yn gymwys
Tros Gynnal	267	115	149	86
NYAS	204	146	115	103

* Gweler Atodiad 1 am ddadansoddiad pellach

- 3.6 Yn ychwanegol i'r ddarpariaeth eiriolaeth uchod mae darpariaeth o natur Ffurfiol Arbenigol yn cael ei gynnig gan amryw o asiantaethau eraill. Cynigai Gweithredu Dros Blant wasanaeth eiriolaeth un i un i ofalwyr ifanc os nad ydynt yn gymwys i dderbyn gwasanaeth gan Dros Gynnal. Darparai SNAP Cymru wasanaeth fel rhan o'r cynllun cefnogi teuluoedd i rieni a'r plant. Cynigai Cartref Bontnewydd gefnogaeth ac eiriolaeth annibynnol 'Y Bont' i rieni a theuluoedd sydd gyda chysylltiad â Gwasanaethau Cymdeithasol Plant. O fewn cynllun Amser Ni mae Barnardo's yn darparu gwasanaeth cefnogol ac eiriolaeth i blant anabl a gofalwyr maeth. Cynigiai GISDA wasanaeth cefnogaeth ac eiriolaeth i bobl ifanc digartref.

4. Gwendidau yn y ddarpariaeth

- 4.1 Yn ystod y blynyddoedd diwethaf mae nifer o bryderon wedi eu mynegi ynglŷn â'r cyllid sydd gan Wasanaethau Cymdeithasol ar gyfer gwasanaeth eiriolaeth i Blant Mewn Gofal ac Mewn Angen. Derbyniai Tros Gynnal lefel uchel iawn o alwadau am y gwasanaeth ac nid oes capasiti i ymateb i'r holl alwadau o fewn yr amser penodedig. Golygai hyn cyfnod aros hir i blant a phobl ifanc bregus sydd yn galw am y gwasanaeth cyn gallent dderbyn cymorth. Nid yw'n bosibl i'r Adran Gwasanaethau Cymdeithasol gynyddu'r gyllideb. Nodwyd y byddai angen £20,000 yn ychwanegol i gynnig gwasanaeth cyflawn gan Dros Gynnal.
- 4.2 Nid oes gwasanaeth eiriolaeth gyffredinol ar gael i blant a phobl ifanc Gwynedd. Gweithreda'r darparwyr presennol ar griteria mynediad penodol, sy'n arwain at sefyllfaoedd lle mae rhai plant a phobl ifanc yn cael eu heithrio o dderbyn y gwasanaeth.
- 4.3 Bodolai ddau bwynt mynediad ar gyfer plant a phobl ifanc i wasanaeth eiriolaeth, drwy'r ddau ddarparwr. Gall hyn fod yn ffactor negyddol wrth farchnata a hyrwyddo gwasanaeth, yn ogystal â dyblygu adnoddau. Pwysleisid y dylid rhoi'r rhyddid i blentyn neu berson ifanc ddewis eu heiriolwyr ond dylid symleiddio'r broses o ganfod a chysylltu gydag eiriolwr gymaint â phosibl.

5. Cyd-destun Cenedlaethol

- 5.1 Drwy Ddeddf Plant 1989 a Deddf Mabwysiadu a Phlant 2002 ceir sail statudol i gynnig gwasanaeth eiriolaeth i Blant Mewn Angen gan gynnwys plant y gofelir amdanynt a phlant sy'n gadael gofal. Nodir yn glir y dylai'r gwasanaeth fod yn annibynnol ac yn hysbys i'r plant a phobl ifanc. Rhoddir y cyfrifoldeb cyfreithiol ar ysgwyddau awdurdodau lleol dros blant "mewn gofal" i ymddwyn fel "Rhieni Corfforaethol." Cadarnheir hynny yn nogfen '*Pe bai'n blentyn i mi... Arweiniad i gynghorwyr ynghylch bod yn rhiant corfforaethol da i blant mewn gofal a'r rhai sy'n gadael gofal*'. Mehefin 2009 gyda chwestiwn allweddol 9 yn pwysleisio angen i ofyn 'Pa gyngor a gwasanaethau eiriolaeth sydd ar gael i blant sy'n derbyn gofal?'
- 5.2 Ym Mehefin 2009 rhyddhaodd Cynulliad Cenedlaethol Cymru *Canllaw i'r Model ar gyfer Darparu Gwasanaethau Eiriolaeth i Blant a Phobl Ifanc*. Mae'n nodi diben y Model a'r hyn sy'n ofynnol wrth baratoi ar gyfer Mesurau,

Rheoliadau a Chyfarwyddiadau newydd sydd i fod yn eu lle erbyn 2010 a fydd yn atgyfnerthu'r fframwaith cyfreithiol ar gyfer y Model.

- 5.3 Pwysleisiai'r angen ar gyfer gwasanaeth eiriolaeth gyffredinol ar gyfer holl blant a phobl ifanc Cymru. Fel ymateb i hyn mae Cynulliad Cenedlaethol Cymru yn datblygu 'Gwasanaeth Eiriolaeth a Chyngor Cenedlaethol' a fydd ar gael ar y we neu dros y ffon saith diwrnod yr wythnos i blant a phobl ifanc Cymru. Bydd potensial i gydweithio gyda'r darparwyr lleol ar draws y wlad.
- 5.4 'Disgwylir i Bartneriaethau Plant a Phobl Ifanc hwyluso trefniadau comisiynu rhanbarthol neu isranbarthol, gan gwmpasu nifer o bartneriaid.' Cynhaliwyd Gweithdy Eiriolaeth Gogledd Cymru ar 16 Gorffennaf 2009 o dan arweiniad Partneriaeth Plant a Phobl Ifanc Conwy. Cychwynnwyd trafodaethau traws sirol yn ystod y gweithdy, ac maent yn parhau o dan ofal yr Uned Cefnogi Partneriaethau a Phartneriaeth Plant a Phobl Ifanc Conwy.
- 5.5 Y model a argymhellir yw gwasanaeth ar ddull 'siop un stop' er mwyn hwyluso mynediad plant a phobl ifanc a sicrhau dealltwriaeth glir i'r rhai sy'n cyfeirio atynt. Sicrhau un gwasanaeth eiriolaeth ar gyfer plant a phobl ifanc bregus o fewn ardal Partneriaeth; gweithredu a monitro i sicrhau gwasanaeth o ansawdd uchel; cynnwys plant a phobl ifanc wrth gynllunio, gomisiynu a gweithredu gwasanaeth eiriolaeth a sicrhau fframwaith mewn lle i werthuso Gwasanaethau Eiriolaeth.
- 5.6 Bydd oediad yn unrhyw ganllawiau statudol hyd nes y bydd diwygio'r GIG wedi ei gwblhau.
- 5.7 Mae'r argymhellion yn y ddogfen hon wedi eu llunio gan ystyried oblygiadau'r Canllawiau. Gweler Atodiad 2 am fodel i ddarparu gwasanaeth eiriolaeth yng Ngwynedd yn cynnwys egwyddorion, sut i ateb yr angen a sut i weithredu.

6. Darlun rhanbarthol - Gogledd Cymru

6.1 Ynys Môn

Tros Gynnal yn cael ei gomisiynu ar y cyd gyda Chyngor Gwynedd hyd at Fawrth 2010 i ddarparu eiriolaeth i ddefnyddwyr Gwasanaethau Cymdeithasol oed 8-21. Mae Partneriaethau Plant a Phobl Ifanc Môn yn derbyn yr egwyddor o gomisiynu ar y cyd ac yn fodlon cynnal trafodaethau i'r dyfodol. Nid yw'r Bartneriaeth yn comisiynu gwasanaethu eiriolaeth dwy Gronfa Cymorth ar hyn o bryd.

Cyllideb	Cyllid Craidd	£22,278	Cronfa Loteri Fawr	£9,836
-----------------	---------------	---------	--------------------	--------

Data 2008/09

6.2 Conwy

Comisiynir Tros Gynnal gan Bartneriaeth Plant a Phobl Ifanc Conwy i ddarparu gwasanaeth eiriolaeth i ddefnyddwyr Gwasanaethau Cymdeithasol, ac i'r rhai 5-18 oed o fewn gwasanaethau Iechyd ag Addysg. Maent wedi ymestyn cytundeb hyd 2011, ac wedi hynny yn awyddus i gomisiynu yn rhanbarthol, ond yn gweld yr angen am waith pellach.

Cyllideb	Cyllid Craidd	£49,163	Cymorth	£55,032
-----------------	---------------	---------	---------	---------

Data 2008/09

6.3 Wrecsam, Sir Ddinbych a Sir y Fflint

Yn cydgomisiynu NYAS ar gyfer gwasanaeth eiriolaeth Plant Mewn Gofal, Plant Mewn Angen a Phlant Anabl. Darperir gwasanaeth eiriolaeth gyffredinol yn dwy o'r siroedd unigol drwy Gronfa Cymorth, sef yn Wrecsam *Second Voice* ar gyfer pobl ifanc 11-25 a *Word on the Street* yn Sir y Fflint i blant a phobl ifanc 0-25.

Sir y Fflint

Cyllideb	Cyllid Craidd	£27,098	Cymorth	£31,763
-----------------	---------------	---------	---------	---------

Sir Ddinbych

Cyllideb	Cyllid Craidd	£27,098	Cymorth	-
-----------------	---------------	---------	---------	---

Wrecsam

Cyllideb	Cyllid Craidd	£27,098	Cymorth	£27,863
-----------------	---------------	---------	---------	---------

Data 2008/09

Gwasanaeth Ieuenctid	£31,161
----------------------	---------

6.4 Uned Cefnogi Partneriaethau

Mae Partneriaeth Plant a Phobl Ifanc Conwy a Hawis Jones o'r Uned Cefnogi Partneriaethau yn parhau gyda'r gwaith yn deillio o'r Gweithdy Eiriolaeth Gogledd Cymru, a chan edrych ar gytundeb hiraf y gogledd wedi llunio Cynllun Gweithredu ar gyfer pob Sir unigol.

7. Barn Plant a Phobl Ifanc Gwynedd

7.1 Cynhaliwyd sesiynau trafod gyda defnyddwyr gwasanaeth Tros Gynnal a NYAS er mwyn canfod eu barn ar y gwasanaeth. Roeddent i gyd yn hapus gyda'r gwasanaeth a dderbyniant, ac yn werthfawrogol o'r gefnogaeth a'r cymorth. Un gwyn a leisiant, a hynny nad oeddent wedi derbyn gwybodaeth am y gwasanaeth yn gynt. Trafodwyd sut y gellir hyrwyddo'r gwasanaeth yn well a chynigwyd yr enw- Gweidda'n Uchel- *Shout Out Loud*.

8. Cyllid

- 8.1 Dyrennir £93,070 [£43,070 gan Wasanaethau Cymdeithasol a £50,000 o Gronfa Cymorth] ar hyn o bryd i ariannu gwasanaeth eiriolaeth i Blant Mewn Gofal, Plant Mewn Angen a phlant a phobl ifanc o fewn Addysg ac Iechyd yn ardaloedd Cymunedau'n Gyntaf. Fodd bynnag nid yw'r swm yma yn ddigonol ar gyfer cynnal y gwasanaeth. Nid oes modd defnyddio'r cynyddu'r gyllideb o Gronfa Cymorth i ariannu gwasanaeth eiriolaeth statudol. Gan nad yw'r swm yn ddigon ar gyfer y gwasanaeth presennol, dylid adnabod y rhwystr cyn ychwanegu at gylch gorchwyl y gwasanaeth.
- 8.2 Yr unig fodd i ddarparu gwasanaeth eiriolaeth gyffredinol yng Ngwynedd fydd drwy gynyddu'r cyllid. Yng Nghanllaw i'r Model ar gyfer Darparu Gwasanaethau Eiriolaeth i Blant a Phobl Ifanc disgwylir i bartneriaid allweddol yn y maes i gydgyfrannu cyllid ar gyfer ariannu'r gwasanaeth cyffredinol. Yn benodol fe gyfeirir at drosglwyddo gwasanaethu'r Cynghorau Iechyd Cymunedol (CIC) sy'n hwyluso cwynion plant a phobl ifanc i'w gynnwys yn y Model newydd. Gofynnir i bartneriaid eraill megis yr Adran Addysg, Yr Heddlu a Gwasanaeth Ieuentid i gyfrannu adnoddau i gynnal y gwasanaeth.

9. Opsiynau a Drafodwyd gan y Grŵp Tasg

9.1 Opsiwn 1

Ail gomisiynu gwasanaeth eiriolaeth Gwynedd am gyfnod o flwyddyn a pharhau gyda thrafodaethau rhanbarthol erbyn 2011. Ystyried un ai: a) penodi un darparwr ar gyfer yr holl wasanaeth eiriolaeth Gwynedd b) penodi un darparwr fe pwynt mynediad am y flwyddyn ond parhau gyda'r trefniant o ddau ddarparwr gyda'u harbenigedd gwahanol.	
Cryfderau	<ul style="list-style-type: none">• Un pwynt mynediad ar gyfer holl blant a phobl ifanc• Cadw cyswllt a pherthynas gyda phlant a phobl ifanc sydd yn defnyddio'r gwasanaeth eisoes.
Gwendidau	<ul style="list-style-type: none">• Yn rhannol yn cyd-fynd gyda Model y Cynulliad.• Dim gwasanaeth eiriolaeth gyffredinol ar gyfer plant a phobl ifanc Gwynedd am flwyddyn arall.
Cyfleon	<ul style="list-style-type: none">• Cyfle i'r darparwyr gydweithio yn agosach• Parhau i gynnal trafodaethau yn rhanbarthol
Bygythiadau	<ul style="list-style-type: none">• Creu diwylliant o 'gystadlu' rhwng y darparwyr• Risg o ddau gyfnod trosglwyddo amharu ar lif y gwasanaeth• Amserlen dynn i newid erbyn Mawrth 2010
Statws	Gwrthodwyd yr opsiwn hwn ar sail nad y byddai'n amharu ar y gwasanaeth yn ormodol a dim ond yn rhannol yn cydymffurfio gyda Chanllaw Model y Cynulliad.

9.2 Opsiwn 2

Comisiynu un gwasanaeth eiriolaeth gyffredinol o'r newydd i Wynedd a Môn erbyn Ebrill 2010 gan barhau gyda'r un dyraniad cyllid. Tendro o'r newydd am un darparwr gan barhau i gynnig eiriolaeth i Blant Mewn Gofal, Plant Mewn Angen a phlant a phobl ifanc o fewn Addysg ac Iechyd yn ardaloedd Cymunedau'n Gyntaf yng Ngwynedd.	
Cryfderau	<ul style="list-style-type: none"> Gwasanaeth yn ei le erbyn Ebrill 2010 Parhau gyda'r perthynas cydweithio positif ar draws y ddwy Sir
Gwendidau	<ul style="list-style-type: none"> Dim gwasanaeth cyffredinol Dim eiriolaeth gyffredinol yn cael ei ddarparu ym Môn, felly dim cyllid arbennig wedi ei glustnodi ar gyfer y gwasanaeth Amserlen dynn cyn Mawrth 2010
Cyfleon	<ul style="list-style-type: none"> Model unigryw a fydd yn dod i'r afael ag anghenion Gwynedd Cychwyn cydymffurfio a chanllawiau'r Cynulliad, gellid datblygu'r gwasanaeth yn ôl yr angen yn ddiweddarach Ffiniau'r Heddlu ayyb yn cyd-fynd â hyn
Bygythiadau	<ul style="list-style-type: none"> Colli cyfle i weithio ar raddfa fwy yn rhanbarthol Rhai plant a phobl ifanc yn parhau i golli allan ar wasanaeth
Statws	Gwrthodwyd yr opsiwn hwn ar sail nad yw'n cynnig gwasanaeth eiriolaeth gyffredinol, nac yn cynyddu cyllid ar gyfer cynnal y ddarpariaeth bresennol. Ni fydd Ynys Môn yn gallu cynnal trafodaeth tan ar ôl y Nadolig.

9.3 Opsiwn 3

Comisiynu un gwasanaeth eiriolaeth gyffredinol o'r newydd i Wynedd a Môn erbyn Ebrill 2010 gan gynyddu'r cyllid drwy bartneriaid a ffynonellau eraill. Tendro o'r newydd am ddarpariaeth gwasanaeth eiriolaeth ar fodel newydd yn cwmpasu eiriolaeth i blant a phobl ifanc bregus a chyffredinol. Angen Ymrwymiad gan bartneriaid eraill i gyfrannu'n ariannol.	
Cryfderau	<ul style="list-style-type: none"> Gwasanaeth yn ei le erbyn Ebrill 2010 Parhau gyda'r perthynas cydweithio positif ar draws y ddwy Sir Cynnig gwasanaeth cyffredinol i holl blant a phobl ifanc Gwynedd
Gwendidau	<ul style="list-style-type: none"> Dim eiriolaeth gyffredinol yn cael ei ddarparu ym Môn, felly dim cyllid arbennig wedi ei glustnodi ar gyfer y gwasanaeth Amserlen dynn cyn Mawrth 2010
Cyfleon	<ul style="list-style-type: none"> Model unigryw a fydd yn dod i'r afael ag anghenion Gwynedd Cychwyn cydymffurfio a chanllawiau'r Cynulliad, gellid datblygu'r gwasanaeth yn ôl yr angen yn ddiweddarach Manteisio ar a chydweithio gyda gwasanaethau presennol Ffiniau'r Heddlu ayyb yn cyd-fynd â hyn
Bygythiadau	<ul style="list-style-type: none"> Colli cyfle i weithio ar raddfa fwy yn rhanbarthol
Statws	Gwrthodwyd yr opsiwn hwn ar sail nad oes digon o amser i gynllunio, ac nid yw Môn mewn lle i gynnal trafodaethau, ac felly gall gael effaith negyddol ar lif gwasanaeth.

10. Argymhelliad Grŵp Tasg Eiriolaeth

Argymhelliad Tymor Byr

- 10.1 Parhau gyda'r trefniant presennol hyd at Fawrth 2011 er mwyn sicrhau amser i gynllunio a chynnal trafodaethau traws-Sirol.
- 10.2 Adnabod cyllid ychwanegol ar gyfer cynnal gwasanaeth eiriolaeth statudol drwy Dros Gynnal. Amcangyfrifir yr angen am £20,000 yn ychwanegol er mwyn sicrhau gwasanaeth o ansawdd. Disgynnai'r cyfrifoldeb am y gwasanaeth hwn ar y Cyngor yn sgil ei statws fel Rhiant Corfforaethol, ac felly ni ellid ei ariannu o Gronfa Cymorth.

Argymhelliad Tymor Hir

- 10.3 Cynnal trafodaethau traws Sirol gyda golwg ar gomisiynu'n rhanbarthol neu'n isranbarthol naill ai:
- Gwyned a Môn
 - Gwynedd, Môn a Chonwy
- 10.4 Adnabod ffynonellau pellach o gyllid er mwyn cynnal gwasanaeth eiriolaeth gyffredinol yn y tymor hir. (gweler 8.2)

- 10.5 Gwneud gwaith pellach yn mapio'r angen am wasanaeth eiriolaeth, y rhwystrau sy'n bodoli a chostio'r gwasanaeth.
- 10.6 Trosglwyddo'r holl drefniadau comisiynu i Bartneriaeth Strategol Plant a Phobl Ifanc Gwynedd a chydymffurfio gyda Chanllaw i'r Model ar gyfer Darparu Gwasanaethau Eiriolaeth i Blant a Phobl Ifanc gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru.
- 10.7 Comisiynu gwasanaeth eiriolaeth ar fodel newydd yn Ebrill 2011 gan sicrhau cysondeb yn y gwasanaeth yn ystod cyfnod trosglwyddo.
- 10.8 Dadansoddiad CGCB

Cryfderau	<ul style="list-style-type: none"> Gwasanaeth yn parhau yn ddi-dor am flwyddyn Un cyfnod trosglwyddo yn 2011 Amser i gynllunio gwasanaeth effeithiol a cynhwysfawr yn cael ei ddarparu ar gyfer plant a phobl ifanc Gwynedd yn y tymor hir
Gwendidau	<ul style="list-style-type: none"> Dim gwasanaeth eiriolaeth gyffredinol ar gyfer plant a phobl ifanc Gwynedd am flwyddyn arall
Cyfleon	<ul style="list-style-type: none"> Amser i gynllunio model a chanoli adnoddau yn rhanbarthol Cyfle i rannu arbenigedd ar draws ffiniau Cyfuno adnoddau a chyllid ychwanegol i ddarparu gwasanaeth o safon uchel
Bygythiadau	<ul style="list-style-type: none"> Yn ddibynnol ar drafodaethau gydag Ynys Môn a Chonwy

Atodiad 1
Trosolwg o ddefnyddwyr gwasanaeth Eiriolaeth

NYAS

Ymholiadau a nifer yn gymwys i dderbyn gwasanaeth

07/08		08/09	
Ymholiad	Yn gymwys	Ymholiad	Yn gymwys
204	146	115	103

Materion a drafodwyd:

Materion	07/08	08/09
Toriad mewn perthynas deuluol	111	14
Cymorth i lenwi ffurflenni cyfeirio at asiantaethau	50	10
Cymorth i ysgrifennu llythyr	60	0
Problemau lletya	45	4
Angen llais i wrando	146	12
Angen llais i siarad ar eu rhan	146	11
Problemau gydag Addysg	50	24
Angen rhywun i roi gwybodaeth	7	7
Problemau Emosiynol	17	21
Bwlio	10	
Cyfeirio i wasanaethau eraill	69	
Arall	20	

Oed defnyddwyr

Oed	07/08	08/09
O dan 3	12	0
4-10	23	10
11-18	89	75
19-25	22	18

Rhyw

	07/08	08/09
Gwryw	60	47
Benyw	84	56

Cyfeiriwyd gan

Asiantaeth	07/08	08/09
Hunan gyfeiriad	5	52
Teulu a chyfeillion	17	26
Addysg	18	18
Iechyd	6	8
Gwasanaethau Cymdeithasol	2	0
Gwasanaeth Cyfiawnder Ieuencid	2	9
GIDSA/tai	3	0
Cymunedau'n Gyntaf	0	2

TROS GYNNAL

Ymholiadau a nifer yn gymwys i dderbyn gwasanaeth

07/08		08/09	
Ymholiad	Yn gymwys	Ymholiad	Yn gymwys
267	115	149	86

Nifer o blant wedi eu lleoli yn allsirol 08/09

11 [16 ymweliad]

Materion	07/08	08/09
Addysg	14	18
Gwaharddiad Tymor Penodol	0	1
Cymorth mewn Adolygiad a/neu Gynhadledd Achos/ Cynllunio	69	48
Trefniadau Gadael Gofal	2	2
Materion gyda'r Gwasanaethau Cymdeithasol	11	12
Gwneud Cwyn	3	4
Cymorth gydag ysgrifennu llythyr	26	18
Grŵp Craidd	8	-
Cysylltiad â brawd/chwaer/teulu	9	7
Cymorth gydag ymddangosiad llys/ Cyfreithiwr/Achosion cyfreithiol	13	4
Mater yn ymwneud â Lleoliad	11	7
Amddiffyn Plant	1	3
Cyfarfod Cynllunio Iechyd Meddwl	0	1
Cyfarfod Cychwynnol	22	-
Arall	8	-

Oed defnyddwyr

Oed	07/08	08/09
O dan 4	14	15
5-6	12	7
7-8	28	18
9-10	33	12
11-12	58	17
13-14	52	35
15-16	46	22
17-18	23	12
19+	1	3
Anhysbys	-	8

Rhyw

	07/08	08/09
Gwryw	170	87
Benyw	119	62

Cyfeiriwyd gan

Asiantaeth	07/08	08/09
Hunan gyfeiriad	30	15
Rhiant/Perthynas	6	29
Gweithiwr Cymdeithasol	201	94
Rhiant Maeth	10	3
Tîm Cyfiawnder Ieuencid	0	1
CWLWM	4	0
GAP	2	0
CAMHS	3	2
FCA	3	0
Panel Llety	6	0
Cartref Preswyl	1	1
Nyrs Gymunedol/Nyrs Penodedig	1	3
Cyfreithiwr	0	1

Atodiad 2

Model ar Gyfer Darparu Eiriolaeth i Blant a Phobl Ifanc yng Ngwynedd

1. Gwasanaeth Cyffredinol

- 1.1 Gwasanaeth ar gael er gyfer holl blant a phobl ifanc Gwynedd, beth bynnag fo'u sefyllfa neu eu hanghenion.
- 1.2 Un pwynt mynediad ar gyfer y gwasanaeth, a fydd yn hygyrch ac yn hysbys i holl blant a phobl ifanc Gwynedd. Beth bynnag fo'r strwythur yn dilyn cyswllt cychwynnol y plentyn, dylid sicrhau bod y plentyn yn glir ynglŷn â phwy sydd angen iddynt gysylltu â hwy a sut.

2. Ateb yr angen

- 2.1 Cydnabod fod gan bob plentyn a pherson ifanc yr hawl i fynediad at wasanaeth eiriolaeth. Ystyried fod gan bob achos lefel gwahanol o anghenion.
 - 2.2 Drwy edrych y pedwar lefel o angen ar gyfer plant a phobl ifanc, gellir gweld haenau o anghenion plant a phobl ifanc sydd yn defnyddio gwasanaethau eiriolaeth.

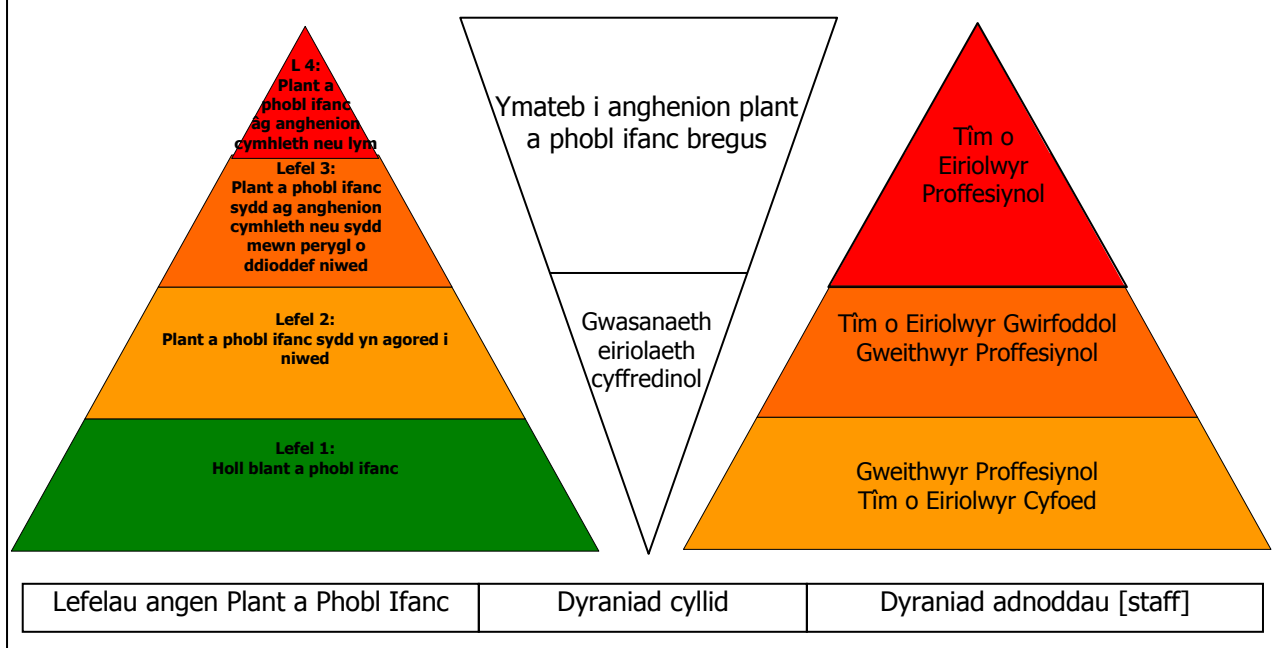
Lefel 1 Holl blant a phobl ifanc

Lefel 2 Plant a phobl ifanc sydd yn agored i niwed

Lefel 3 Plant a phobl ifanc sydd ag anghenion cymhleth neu mewn perygl o ddioddef niwed

Lefel 4 Plant a phobl ifanc gydag anghenion cymhleth neu lym
 - 2.3 Gan edrych ar bedwar modd o ddarparu eiriolaeth drwy adnoddau presennol Ngwynedd, dylai'r model gwmpasu'r canlynol ar draws y sir.
 - Tîm o eiriolwyr proffesiynol
 - Tîm o eiriolwyr gwirfoddol
 - Cefnogi Gweithwyr Proffesiynol yn sgil eu dyletswyddau fel eiriolwyr [ee gweithwyr ieuencid, athrawon ayb]
 - Tîm o eiriolwyr cyfoed [wedi eu lleoli o fewn yr ysgolion o dan hyfforddiant]
 - 2.4 Gwelir lefelau gwahanol o angen mewn sefyllfaoedd unigol, h.y. o fewn rhai achosion fe fydd anghenion mwy dwys nag eraill. Gellid selio'r model ar yr egwyddor o ymateb i anghenion pob achos yn unigol gan wneud y mwyaf o'r adnoddau sydd ar gael. Gwasanaeth sydd yn gweithredu ar ffurf haenau.
 - 2.5 Fel y gwelir yn Niagram 1, gellid yn fras cysylltu lefelau anghenion (2.2) a thîm darparu gwasanaeth (2.3) gyda'i gilydd er mwyn gwneud y defnydd gorau o'r adnoddau, a chanfod datrysiad gorau i unrhyw sefyllfa. Fel hyn gellid cynnig gwasanaeth eiriolaeth gyffredinol, sydd yn cydweithio o fewn y strwythurau cymorth ieuencid sydd ar gael eisoes.

Diagram 1

- 2.6 Yn dilyn cyfarfod cychwynnol, cynnal trafodaeth gyda'r plentyn neu berson ifanc i ganfod eu dewis o eiriolwr, a'u bod yn ymwybodol y gellid newid eiriolwr unrhyw bryd. Mewn achosion dwys, lle mae gofyn am eiriolwr proffesiynol, ni ellid cynnig yr un dewis ond fe fydd gan y plentyn opsiwn i ddewis neu newid ei eiriolwr heb orfod rhoi rheswm.
- 2.7 Dylid sicrhau bod gwasanaeth i blant a phobl ifanc mwyaf bregus cymdeithas (lefel 3 a 4) yn cael ei ddiogelu gan sicrhau adnoddau digonol wedi ei glustnodi ar gyfer ateb eu hanghenion. Eto gwelir yn Niagram 1 sut y bydd dyraniad cyllid yn adlewyrchu'r blaenoriaethu yma.

3. Dull gweithredu

- 3.1 Wrth lunio model dylid ystyried cwmpasu'r holl agweddau isod ynddo, yn enwedig wrth gysidro rôl y tîm darparu (2.4). Gellid eto plethu'r agweddau gwahanol i swyddogaethau o fewn y tîm, wrth gwrs mae rhai ffiniau yn gorgyffwrdd.

Eiriolwyr Proffesiynol	Ymddatrys, Cynrychioli	Cynghori Cefnogi
Eiriolwyr Gwirfoddol	Negydu, Llywio	
Gweithwyr Proffesiynol	Gwrando, Grymuso	
Eiriolwyr Cyfoed	Egluro, Rhoi gwybodaeth	

- 3.2 Dylid ystyried yr amrediad o ddarparwyr presennol sydd yn cynnig yr agweddau uchod yng Ngwynedd. Disgwylir i'r gwasanaeth eiriolaeth

gydweithio'n agos gydag asiantaethau eraill i fanteisio ar yr adnoddau ac osgoi dyblygu gwaith. Gellid cynnal sesiynau codi ymwybyddiaeth, hyfforddiant ar sut i eiriol a chefnogaeth. Gwasanaethau megis; Gwynedd-Ni, CAMHS, Gwasanaeth Ieuencid, GISDA, Gweithwyr Cefnogol a'r Gwasanaeth Cymdeithasol, Amser Ni Barnardo's, Gweithredu Dros Blant a llawer eraill.

- 3.3 Bydd disgwyl i'r gwasanaeth yma weithredu fel Ymwelwyr Annibynnol. Gan gadw cyswllt gyda'r plant a phobl ifanc sydd mewn gofal, a bod ar gael i'w cefnogi yn ôl eu hanghenion unigol.
- 3.4 Gofynnir i'r gwasanaeth eiriolaeth weithio'n agos gyda Cwynion-Ni fel adnodd ychwanegol i ddarparu gwasanaeth cefnogi i blant a phobl ifanc sydd eisio cymorth i gael gwrandawriad. Gwasanaeth cwynion yw Cwynion Ni a fydd yn hwyluso mynediad plant a phobl ifanc i gwyno neu gyflwyno sylwad ynglŷn â'r gwasanaethau a ddefnyddir ganddynt yng Ngwynedd.
- 3.5 Bydd angen codi ymwybyddiaeth o fewn gweithlu Gwynedd o'r gwasanaeth eiriolaeth gan annog gweithwyr proffesiynol i hyrwyddo'r gwasanaeth a'i farchnata i blant a phobl ifanc. Gellid cynnig y cyfle i weithwyr proffesiynol wirfoddoli fel rhan o'r gwasanaeth er mwyn ehangu eu gorwelion a chynnig mwy o ddewis i ddefnyddwyr y gwasanaeth. Gweler Diagram 2 am fraslun o strwythur personél gwasanaeth eiriolaeth o dan y model yma.

Arfer dda
 Gwasanaethau Eiriolaeth Cyffredinol Wrecsam a Sir y Fflint gyda cytundeb â'r Llywodraeth Leol i rhyddhau staff am 5-10 niwrnod y flwyddyn i wirfoddoli fel eiriolwyr.

Diagram 2

Trefniadau Rheolaethol	Rheoli, Monitro a sicrhau ansawdd			
		Datblygu gweithlu, recriwtio, hyfforddi, codi ymwybyddiaeth cefnogi		
Eiriolaeth Uniongyrchol	Eiriolwyr Ffurfiol/ Arbenigol	Gweithwyr Proffesiynol	Eiriolwyr Gwirfoddol	Eiriolwyr Cyfoed

4. Cynnwys Plant a Phobl Ifanc

- 4.1 Bydd y model yma yn cynnwys plant a phobl ifanc ym mhob cam o ddatblygu'r gwasanaeth, gan ganolbwyntio ar banel defnyddwyr i gychwyn. Gwrandewir ar eu barn a disgwylir iddynt gefnogi a darparu cymorth wrth ddatblygu a marchnata'r gwasanaeth.
- 4.2 O fewn y tîm darparu mae rôl i blant a phobl ifanc gael eu hyfforddi a gweithredu fel eiriolwyr cyfoed. Gall rhai plant a phobl ifanc fod yn fwy cyffyrddus i siarad â pherson yr un oed, ond dylid sicrhau bod strwythur cefnogaeth gadarn mewn lle ar gyfer yr eiriolwyr cyfoed.

5. Cyllid

- 5.1 Yn unol â Chanllaw i'r Model ar gyfer Darparu Gwasanaethau Eiriolaeth i Blant a Phobl Ifanc y Cynulliad 'bydd angen i asiantaethau comisiynu ym mhob Partneriaeth Plant a Phobl Ifanc gytuno i uno cyllidebau ar gyfer gwasanaeth eiriolaeth gyda phartneriaid.' Gofynnir i bartneriaid gyfuno cyllidebau er mwyn darparu'r gwasanaeth cyffredinol.

6. Monitro ac Ansawdd

- 6.1 Mae pecyn hyfforddiant 'Eiriolaeth Annibynnol gyda Phlant a Phobl Ifanc' yn cael ei ddatblygu gan grŵp aml asiantaeth. Bydd hwn yn cael ei readru ar lefel lleol drwy amrywiol asiantaethau.
- 6.2 Mae'r Adran Eiriolaeth yn ailymweld a'r Safonau Eiriolaeth Genedlaethol, ac fe rhaid sicrhau bod prosesau comisiynu, monitro a darparu yn cydymffurfio a'r Safonau.
- 6.3 Dylid hwyluso prosesau comisiynu a monitro wrth bennu un corff, sef Partneriaeth Strategol Plant a Phobl Ifanc i arwain drwy gydol y broses er mwyn sicrhau cysondeb a chydweithio effeithiol ac annibyniaeth.

7. Gwerthuso Gwasanaethau Eiriolaeth

- 7.1 Yn dilyn bob achos bydd yr eiriolwr neu eiriolwr arall yn cynnal sesiwn werthuso gyda'r plentyn neu berson ifanc i ganfod eu barn ynglŷn â'r gwasanaeth, a sicrhau y bydd y negeseuon a dderbynnir yn helpu llunio'r gwasanaeth a gynigir.
- 7.2 Sicrhau fframwaith mewn lle drwy ddefnyddio 'Gofalu am Ganlyniadau' i werthuso'r gwasanaeth yn rheolaidd.
- 7.3 Caiff y Gwasanaeth Eiriolaeth Arbenigol Integredig ar gyfer plant a phobl ifanc bregus ei reoleiddio yn unol â Deddf Safonau Gofal 2000 a'i arolygu gan Arolygaeth Gofal a Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru (AGGCC). Y bwriad ydyw i'r Uned Eiriolaeth drafod gyda chyrff rheoliadol cenedlaethol eraill iddynt gynnwys ystyried effeithiolrwydd gwasanaethau eiriolaeth Mynediad Agored a'r canlyniadau ar gyfer plant a phobl ifanc yn eu fframwaith cyffredin ar gyfer arolygu.
- 7.4 Bydd disgwyl i'r model yng Ngwynedd dderbyn logo Clywed o fewn blwyddyn i'w sefydlu.